

Muzejní

Číslo IV.
Ročník 2010
zdarma

čtvrtletník

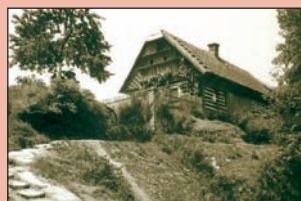
Vydává: Muzeum Českého ráje, Skálava 71, 511 01 Turnov, www.muzeum-turnov.cz, e-mail: mail@muzeum-turnov.cz

Konference Pekařovy společnosti

Podrobnosti o této akci najdete na str. 3

Krajinou domova

Nová kniha o lidové architektuře - více na str. 4

Archeologie v Maškových zahradách

Století výzkumů přibližuje výstava - více na str. 6

Ohlédnutí a pozvánky

Souhrn akcí a pozvánky na výstavy v poslední čtvrtině roku najdete na str. 8

BIBLICKÝ PŘÍBĚH ANEB ZVEME VÁS NA VÁNOČNÍ VÝSTAVU

Muzeum připravuje na závěr letošní návštěvní sezony výstavu Biblický příběh, dokumentující biblické téma Narození Páně ve výtvarném a lidovém umění, hudbě a literatuře. Více jak dvě tisíciletí si tento svátek připomínáme a po stejnou dobu inspiruje toto téma umělce k vytvoření jedinečných uměleckých děl. K nejtýpější výtvarným dílům, která jsou touto tematikou inspirována, patří betlémy. Pro věřící jsou radostným poselstvím o narození Boha jako vykupitele lidstva. Konečně i ve velmi sekularizované společnosti dávají betlémy lidem pocit radosti z čehosi mimořádného, hluboce lidsky procítěného.

Na výstavě budou prezentovány zejména betlémy ze sbírek našeho muzea a dalších muzeí z regionu severovýchodních Čech. A vedle nich budou vystaveny obrazy, staré tisky, kramářské písně, svaté obrázky a další sbírkové předměty.

Výstava bude zahájena 11. listopadu ve Výstavním sále a potrvá do konce ledna příštího roku.

Vladimíra Jakoubčová

Kamenářský dům již slouží veřejnosti

Ve čtvrtek 16. září jsme slavnostně otvírali Kamenářský dům, který po letech příprav stojí v muzejní zahradě. O důvodech jeho postavení, o historii původního domu, který je našemu kamenářskému předobrazem, i o peripetiích při stavbě už bylo napsáno hodně. Teď už nezbývá, než se snažit, aby si Kamenářský dům našel své příznivce v řadách veřejnosti a aby se dařilo plnit jej zajímavými akcemi a poutavými výstavami. Připomeňme si naposledy, jak se v téměř utajené zahradě objevila tato krásná stavba... Snímky najdete na str. 5

ČESKÝ RÁJ A POJIZEŘÍ J. V. SCHEYBALA

Ve čtvrtek 2. prosince otevřeme novou stálou expozici nazvanou Český ráj J. V. Scheybala, umístěnou v Kamenářském domě. PhDr. Josef Václav Scheybal byl jednou z nejvýznamnějších osobností českého národopisu, všestranně vzdělaný odborník, který se vedle sběratelské činnosti věnoval především národopisné kresbě. Měl velký podíl na popularizaci lidové kultury severovýchodních Čech. Expozice věnovaná jeho dílu a sběratelské činnosti představí jeho práci v širších souvislostech. Více na str. 2

Advent v muzeu a Kamenářském domě

Novinkou letošních vánočních programů budou interaktivní dílny s novou lektorkou Terezą Nemethovou, které budou poprvé probíhat v Kamenářském domě. Připraveny jsou aktivity pro všechny věkové skupiny, nejen pro školní děti, ale i pro veřejnost.

Advent v muzeu

V sobotu 4. prosince se muzeum otevře hlavně dětem. V odpoledních hodinách vystoupí folklorní soubor Nisanka s Malou Nisankou se svým adventním představením, které zahrnuje přípravu na Vánoce v podobě trhu, úklidu domácnosti, výzdoby obydlí, pečení koláčů, Lucie, čertů a samozřejmě Barborky. Samotná Barborka potěší děti svou přítomností a také je obdaruje.

Advent v Kamenářském domě

Vánoční dílna pro veřejnost 10. až 12. prosince - Svaté obrázky. Technika malování na sklo, typická pro lidovou zbožnost 19. století v Pojizeří, bude paralelou k novému pohledu na Svatý obrázek, na patrony, na svaté i na rodiče...

Vánoční dílna pro střední školy v termínu od 7. do 17. prosince - Křížová cesta aneb zatěžkávací zkouška. Zážitkovou pedagogikou budou žáci středních škol vrženi do situace plné překážek. Záznam cesty se promítne v jejich výsledném výtvaru.

Vánoční dílny pro základní školy v termínu od 7. do 17. prosince - přání a dárky - magie Štědrého večera. Dílna spojená s pranostikami a kouzlem Štědrého dne, součástí bude i sestavení živého Betléma - aktéři dílny dramatickou formou zrekapitulují události Štědrého večera.

Jana Svobodová

Vánoce na Dlaskově statku

Od 1. prosince 2010 do konce roku bude expozice instalovaná na Dlaskově statku pod názvem „Na statku od Tří králů do Vánoc“ jako každý rok doplněna o prezentaci tradičních vánočních obyčejů a vánoční hostiny. Doplní ji receptury na přípravu pokrmů, které odedávna patřily na adventní a vánoční stůl.

ČESKÝ RÁJ A POJIZEŘÍ J. V. SCHEYBALA

Dokončení ze str. 1

Nová stálá expozice, která najde své místo v prvním patře nově postaveného objektu, bude mít charakter studijní expozice a představí veřejnosti J. V. Scheybala jako dokumentátora a kreslíře a jako sběratele. Expozice bude koncipována s důrazem na Scheybalovu kreslířskou a ilustrátorskou činnost, publikační činnost obou manželů Scheybalových a jejich práci památkářskou a sběratelskou.

Součástí expozice bude tzv. dokumentační centrum, které bude prezentovat digitalizovaná kreslířská díla J. V. Scheybala. Zde se bude moci veřejnost, pracovníci památkové péče a badatelé seznámit s doklady o památkách libereckého kraje, a to nejen s dílem manželů Scheybalových, ale postupně i s výsledky výzkumů lidového stavitelství v libereckém kraji, které muzeum realizovalo v posledních letech.

Slavnostní otevření expozice proběhne 2. prosince 2010 v 16.30 hodin.

Vladimíra Jakoubčová

ZEMĚ NA OBZORU

Poněkud neprávem zůstala v hektických zářijových dnech stranou zájmu médií výstava Země na obzoru železnobrodského studia Cavis canem. Tvoří je Petra a Jiří Kučerovi, oba spojení se sklářskou školou v Železném Brodě. Petra ji vystudovala a krátký čas i učila v oddělení malby na skle, Jiří, absolvent malby na Akademii výtvarných umění v Praze, tu učí dosud. Logicky je tak součástí výstavy sklo, vázy či misky, v nichž Petra Kučerová uplatňuje netradiční technické postupy a geometrický dekor nebo zvířecí motivy. Ty se objevují i v některých malbách Jiřího Kučery, kde ožívají barevné struktury vycházející z kartografického pohledu na Zemi a krajinu rozloženou do vrstevnic. Na dalších plátech dostává prostor Kučerův volnější malířský přednes ve snově zaměřených scénériích, za nimiž tušíme záznam konkrétní krajiny, pobřeží, vodní hladinu lemovanou vegetací, někdy s vloženým architektonickým prvkem. Muzeum tak pokračuje v programu zpřístupňování tvorby mladých umělců našeho regionu. Výstava ve Výtavním sále muzea potrvá jen do 31. října 2010. Nenechte si ji ujít!

-mc-

PRVNÍ VÝSTAVA V KAMENÁŘSKÉM DOMĚ PŘEDSTAVUJE TIBET

První výstavou v nově otevřeném Kamenářském domě se stala putovní expozice společnosti Atma Do z Prahy, která organizuje a zajišťuje pomoc v Nepálu a v Tibetu.

Výstava představuje fotografie z 3. ročníku expedice Nepál a seznamuje návštěvníky s výsledky této expedice. Jedním z cílů letošního putování je postavení školního a ubytovacího zařízení v oblasti Solo Khumbu. Ubytování je pro oblast zásadní, protože umožní, aby nejen děti z utečeneckého tábora, ale i z odlehklých vesnic vzdálených několik dnů chůze mohli chodit pravidelně do školy a zařadili se tak do systému vzdělávání garantovaného klášterem.

Pravděpodobně vás napadne, jak se výstava o Tibetu ocitla v Kamenářském domě? Toto zdánlivě nelogické spojení má však svůj hlubší smysl. Kamenářský dům chce být otevřeným a živým centrem pro pořádání nejrůznějších kulturních akcí, chce se zaměřovat na vzdělávání veřejnosti i školních dětí, a to nejen v oblastech tradičního řemesla (i když ty samozřejmě zůstanou v popředí našeho zájmu). Proto i s touto akcí byla spojena přednáška, která zájemcům osvětlila problematiku pomoci třetímu světu. Těšíme se na další akce tohoto typu, které se díky Kamenářskému domu do Turnova dostanou. Výstava potrvá do 21. října.

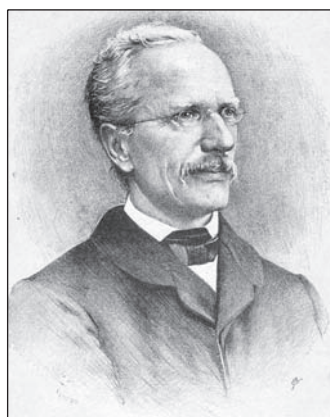
Alžběta Kulíšková

PŘIPRAVUJE SE 14. KONFERENCE PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI ČESKÉHO RÁJE

K další, v pořadí už čtrnácté vědecké konferenci Pekařovy společnosti Českého ráje jsme se nechali inspirovat 200. výročím narození básníka a nestora českých archivářů Karla Jaromíra Erbena (1811 – 1870).

Účastníky erbenovské konference přivítá tentokrát Malá Skála, další z krásných míst Českého ráje, jehož okolí a přírodní scenérie využijeme v doprovodném konferenčním programu.

Karla Jaromíra Erbena jako autora není jistě třeba ani po dvou stoletích české veřejnosti nijak

Karel Jaromír Erben.

zvlášť představovat. Jeho Kytice, pohádky a sbírky lidové slovesnosti patří jistě i dnes ke zlatému fondu české literatury. Méně známý je ovšem Erben jako průkopník trpělivé archivářské práce zejména ve venkovských archivech, jeho zásluhy na tomto poli tkví především ve spolupráci s historikem českých dějin Františkem Palackým. Erbenova Regesta diplomatika nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (1855), tj. registář českých a moravských listin, patří k zásadním a základním pracím na poli českých pomocných věd historických. Z Erbenových odborných prací připomeňme ještě alespoň první vydání Českých spisů Husových. Svou vědeckou dráhu započal Erben jako sekretář a archivář Národního muzea a završil ji jako první archivář hlavního města Prahy.

Pracovní jednání konference se tedy bude týkat v první řadě Erbenova literárního, edičního a vědeckého díla i jeho archivářské práce. Další okruhy jednání pak budou zaměřeny na vývoj muzeí, archivů a jejich knihoven od institucí čistě „sběratelských“ k dnešním moderním ústavům se všemi jejich

Členové Pekařovy společnosti na snímku před rodným domem historika.

povinnostmi v shromažďování, zpracovávání, pořádání, ochraně a prezentaci vlastních rozsáhlých a pro naše dějiny významných sbírkových fondů.

Konference je určena nejen literárním vědcům, historikům českých dějin a pomocných věd historických, archivářům, muzejníkům, ale i regionálním badatelům, učitelům, studentům i všem zájemcům z řad laické veřejnosti. Konferenční sborník se všemi přednesenými referáty a diskusními příspěvky vyjde jako už 14. supplementum sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší. Termín pro pořádání konference byl stanoven na 15. a 16. duben

roku 2011 a přihlášky k účasti jsou tradičně přijímány v sídle Pekařovy společnosti – v Muzeu Českého ráje v Turnově.

Vedle Pekařovy společnosti jsou tradičně mezi dalšími pořadateli významné instituce a organizace – Archiv hl. města Prahy, Národní muzeum, Památník národního písemnictví, Česká archivní společnost, Univerzita Karlova, Akademie věd ČR a vedle Asociace muzeí a galerií i muzea našeho regionu – Muzeum Českého ráje a Regionální muzeum Jičín. Nechybí ani Státní okresní archiv Semily a Erbenovo rodné město Miletín.

Jitka Petrušková

ŠLECHTICKÉ RODY A JEJICH SÍDLA

Jedním z posledních letošních přírůstků do muzejní sbírky regionální literatury, a tedy i novinek na regionálním knižním trhu, je sborník z loňské vědecké konference Šlechtické rody a jejich sídla v Českém ráji. Stejnomený titul vyšel na jaře letošního roku jako 13. supplementum sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší a pro Pekařovu společnost, pořadatelku konference, ho vydal Státní okresní archiv Semily.

Český ráj je zde představen ve třech samostatných okruzích – šlechtickými rody a osobnostmi,

šlechtickými rezidencemi a šlechtickými velkostatkami (to jsou hospodářsko-správní jednotky vlastněné šlechtickými rody). Jednotlivé příspěvky zde prezentují nejnovější poznatky a výsledky vědecké práce historiků a archivářů, kteří se naší oblastí v poslední době ve svém bádání zabývali.

Nechybí zde jména Valdštejnů, Smiřických, Černínů, Desfoursů, Schliků, ani Rohanů. Stěžejní část publikace prezentuje nově a uceleně i jejich rezidenční sídla – známé i méně známé hrady a zámky – a rezidenční město Mnichovo Hradiště. Publikace zhodnocuje přínos šlechtických rodů, majitelů zdejších panství, nejen na poli kulturním, jejich podíl na dnešní podobě Českého ráje, která je zajímavá zejména z hlediska cestovního ruchu, ale i na poli hospodářském a podnikatelském. Zkrátka, chcete-li vědět, co se změnilo v této badatelské oblasti od doby Pekařovy Knihy o Kosti (vydané v roce 1909) a Šimákovy Knihy o Housce (1930), nahlédněte do tohoto konferenčního sborníku (k zakoupení je v pokladně muzea).

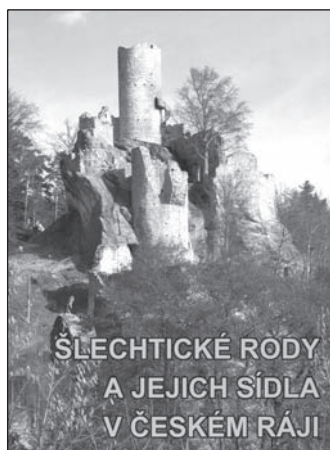
Jitka Petrušková

PUBLIKACE O MAŠKOVÝCH ZAHRADÁCH

U příležitosti výstavy o výsledcích dosud nejrozsáhlejšího archeologického výzkumu v Pojizeří vydalo archeologické oddělení našeho muzea publikaci s názvem *Turnov – Maškovy zahrady - Příběh prastaré osady na břehu Jizery*. V brožurě, která je dílem autorského kolektivu ve složení Jan Novák, Jan Prostředník, Petr Šída a Richard Thér, získá čtenář informace nejenom o archeologických nálezech motivů a nemovitých z lokality

Turnov – Maškovy zahrady, ale také o vývoji vegetace v jednotlivých obdobích pravěku i raného středověku. Bezesporně zajímavými jsou kapitoly věnované experimentům, které vycházejí právě z výsledků archeologických výzkumů v Maškových zahradách. Jde zejména o rekonstrukce staveb z mladší doby kamenné, mladší doby bronzové a doby římské, rekonstrukce keramických pecí a dalších pyrotechnologických objektů.

Jan Prostředník

Nová knížka pro patrioty Českého ráje

Muzeum Českého ráje v Turnově vydává novou publikaci nazvanou *Krajinou domova - Proměny lidové architektury Pojizeří. Podnětem pro její vydání byla stejnojmenná výstava, realizovaná v roce 2004. Vycházela z poznatků získaných v terénu, ale především ze studia archivních fotografií nejen z našich sbírek, které jsou vzácným dokladem toho, jak vypadaly vesnice a jednotlivé objekty na konci 19. a počátku 20. století. Největší soubor s vysokou vypovídací hodnotou, jehož význam nebyl dosud dostatečně doceněn, vytvořil Petr Matoušek. Proto je v knize snímkům tohoto amatérského fotografa dán největší prostor. Vrací nás do doby, kdy krajina Českého ráje a Pojizeří byla výsledkem dlouhodobého soužití člověka s přírodou, důkladného oboustranného poznání. Do doby, která je nenávratně pryč, ale díky důmyslnému vynálezu – fotoaparátu – zůstává zachycena pro nastupující generace.*

Knihu je možné zakoupit na pokladně muzea i v knihkupecké síti za 270 Kč.

Vladimíra Jakoubčová

Na téma geologie: Sborník Acta Musei Turnoviensis

Nové číslo sborníku Acta Musei Turnoviensis seznamuje s geologickými výzkumy na mapovém listu 03-413 Semily.

Geologickou mapu sestavil Vladimír Prouza s rozsáhlým kolektivem autorů; jemu je také sborník věnován u příležitosti 80. narozenin. Kromě jeho medailonku přináší řadu zajímavostí, které souvisejí s výzkumy v rámci Geoparku Český ráj. Obsahuje informace o možném využití geotermální energie na Semilsku, o geologických, mineralogických a paleontologických lokalitách, ložiskách nerostných surovin, ale i o tzv. geohazardech. Mezi nimi jsou pro Semilsko aktuální území ohrožená sesuvy. Sborník je určen pro veřejnost, ale také obsahuje informace důležité pro obec, kterým usnadní rozhodování např. při územních plánech.

Tomáš Řídkošíl

OKRAŠLOVACÍ SPOLEK A REJDIŠTĚ VE SKÁLOVCE

28. října 1892 předložil na výborové schůzi místopředseda okrašlovacího spolku pan Rýva návrh na upravení tzv. hlinovníku (též hliníku), který se měl změnit na rejdiště, tj. dětské hřiště. Jednalo se o prostranství mezi dnešním atletickým stadionem a Skálovou ulicí naproti SUPŠ. Cílem bylo vytvořit příjemné prostranství k vyžití zdejších dětí a mládeže. Podle plánů měl být prostor bývalé cihelny (proto také nesl pojmenování „hlinovník“ - přímo v místě se těžila hlína k výrobě cihel) a jejího okolí osázen 55 kaštanů, 15 kusy vzrostlých stromů a 400 keří. Dále mělo být dovezeno celkem 60 kubíků šterku na vysypání cest. Do konce roku 1892 se v budování hřiště ovšem nic nepodniklo a až na podzim roku následujícího opět ožívají snahy po přeměně této části města. Tehdy bylo požádáno vedení města, aby se u hlinovníku vyčlenil pruh pozemků, kde by bylo možné vysázet různé keře. V lednu roku 1894 předkládá aktivní pan Rýva opravený plán na úpravu hlinovníku, který obec za účelem vybudování rejdiště pro mládež okrašlovacímu spolku konečně věnovala.

Na schůzi výboru okrašlovacího spolku 2. března 1894, kdy se, jako každý rok, rozdělávaly jednotlivé „sféry vlivu“ nad městskými částmi (tj. určili se členové spolku, kteří pak po celý rok zodpovídali za úpravu přiděleného teritoria) dostali nově oblast hlinovníku pánové Rezek, Ryba, Šimák a Kopal. Příprava dětského hřiště se pak již dala do pohybu: V dubnu 1894 se děkuje panu Josefu Táborskému, že vytyčené místo dal svým potahem zorat a umístilo se sem již 200 keřů a 54 kaštanů. V plánu pak ještě bylo u silnice kolem rejdiště vysázet cca 1.200 ks hlohu jako živý plot. V zápětí navožen díky pánům Svobodovi a Táborskému potřebný šterk.

18. května 1894 dala městská rada svolení, aby metaři odváželi smetl z ulic k rejdišti na výrobu kompostu k jeho pohnojení. A na konci května 1894 oznamuje pan Rýva, že rejdiště je již upravené. Umístila se sem také houpačka, tři lavičky u plotu a dva stojany na házení kroužků. Např. pan Resl se zasazoval na rejdišti o hry jako „Lawn Tennis“ nebo „Croquet“.

Volné prostranství evidentně lákalo také blízké vojsko, protože už v říjnu téhož roku si představitel okrašlovacího spolku stěžují, že místní posádka na rejdišti cvičí a poškozuje tamější cesty. Žádají městský úřad, aby tuto nepřístojnost zakázal.

Ovšem ani ne po roce užívání rejdiště sděluje v únoru 1895 Václav Rýva, že byl povolán na radnici, kde ho purkmistr Háek informoval o úmyslu zdejší tělocvičny a pozemek využít ke stavbě tělocvičny. Obecní zastupitelstvo o tom mělo v nejbližší schůzi rozhodnout a spolek při té příležitosti vyjádřit svůj názor – ten byl samozřejmě zamítavý a na obhajobu rej-

diště vypočítávají, že náklady si zatím vyžádaly už přes 600 zlatých nepočítajíc v to darované stromy a keře, písek, šterk, povozy, „jakož i duševní práce a namáhání“. Také podotýkají, že se pro tělocvičnu hodí lépe vedlejší místo s augmentačním skladištěm (které při regulaci této části města musí být stejně zrušeno) a že málokteré město v Čechách se může pochlubit tak pěkným areálem pro děti. Poté, co spolek podal na městské zastupitelstvo své připomínky, byla záležitost vyřízena k oboustranné spokojenosti a nové rejdiště mohlo i do budoucna těšit zdejší obyvatele.

K dokreslení celkové představy o podobě hřiště musíme dodat, že krom keřů a stromů bychom zde pro ozvláštnění našli také „sluj“ s králíčky a dokonce klec s opičkou. Jistě na tehdejší dobu zajímavou atrakci, z které se ovšem místní děti mohly těšit pouze dočasně. Stejně jako nyní i před sto lety bychom mohli zaznamenat nevysvětlitelné chování některých jedinců. V místních novinách vydaných právě před sto lety se dočítáme, že „několik surových výrostků, kteří bohužel zjištění nebyli, vybralo si nevinnou opičku za terč své nezvednosti a zvíře utrápili, poškodivše při tom i klec“. Okrašlovací spolek prý nedá více šanci takovému chování a klec zůstane napříště prázdná.

V našich muzejních sbírkách nacházíme plánek, kde se rejdiště, a v něm klec s opičkou, přesně nacházelo. Najdeme zde ještě zkrátko zbouřanou městskou část zvanou Sklenářice – osm čísel popisných, které musely ustoupit stavbě šperkařské školy.

Zmíněné rejdiště s označením klece s opičkou (A) a sluje s králíčky (B).

David Marek

Plánek vojenského cvičiště.

KAMENÁŘSKÝ DŮM JIŽ SLOUŽÍ VEŘEJNOSTI

Podívejte se na několik obrázků z jeho stavby...

MÁME VLASTNÍ LEKTORKU

V posledních letech se intenzivně snažíme rozvíjet programy pro školy a nabízíme dětem zajímavé řemeslné a výtvarné dílny. V prvních letech tyto dílny zajišťovaly samy pracovnice muzea nad rámec své vlastní práce a odbornosti, později jsme začali zvát externí řemeslníky a lektory. Ukazovalo se ale, že aby si muzejní dílny uchovaly svou úroveň, resp. aby ji ještě zvýšily, bude nezbytné zřídit post muzejního lektora a obsadit jej kvalifikovaným pracovníkem.

Tato otázka se stala aktuální v souvislosti s dokončením Kamenářského domu, ve kterém se nově budou dílny odehrávat. Dobrý nápad se podařil a od září obohatila náš kolektiv výtvarná pedagožka Mgr. Tereza Nemethová. Všichni se těšíme na nápady, které nejen pro děti vymyslí, a na dílny s novým a neotřelým přístupem.

-ak-

OHLÉDNUTÍ ZA MEZINÁRODNÍM ŠPERKAŘSKÝM SYMPOZIEM

V závěru loňského a začátkem letošního roku vrcholily práce na realizaci nové stálé expozice Klenotnice a ani následující týdny po jejím otevření (17. února) nebyly pro kurátora výtvarného umění o mnoho klidnější. V březnu se konala rozsáhlá výstava k deseti letům činnosti vyšší odborné školy pro restaurování kovů, následovala studijní cesta do Německa, instalace výstavy a účast na šperkařském workshopu v katalánské Tarragoně a byl tu červenec a s ním **21. mezinárodní symposium šperkařů v Turnově**. Letos vzhledem k zmíněným aktivitám v o něco kromnější podobě a ve výrazně mladším složení než obvykle, se sedmi účastníky z Čech, Slovenska, Argentiny a Jižní Koreje, ale o to více jsme si při práci i závěrečné výstavě mohli uvědomovat jednotlivé rozdíly mezi individualitami. Asi nejvýraznější a z hlediska dosavadní tvorby nejvýznamnější z nich byla Argentinka Francisca Kweitel, která učí módní design na univerzitě v Buenos Aires. Turnov byl jednou ze zastávek jejího evropského pracovního pobytu. K nám docestovala z finské Lapperanty, kde pobývala ve škole paní Eiji Mustonen (ta byla v Turnově v roce 1998) a odsud pokračovala do dalšího evropského centra moder-

ního šperku - Barcelony. Turnovskou sbírku obohatila velkou broží s působivým kontrastem elegantní kovové linie s hmotným uskupením kuliček s krystalickým povrchem. Velkým oživením letošního symposia byla účast korejské sklářky Song-Mi Kim, která po studiu sochařství v Soulu absolvovala pražskou UMPRUM a ještě se nyní technicky zdokonaluje ve sklárnách ve Valašském Meziříčí. K velkému překvapení (spíše zděšení) našeho hostitele Jiřího Urbana přiznala, že s kovem nikdy nepracovala, ale díky její šikovnosti, pili i pomoci ostatních účastníků tu vytvořila početnou kolekci jehlic do vlasů a objektů, ve kterých se spojuje asijská estetika drobných květi-

nových dekorů, sklářské řemeslo se stříbrem a českým granátem. O hektickou pracovní atmosféru v dílně se starala také čtveřice mladých výtvarníků, čerstvých absolventů nebo ještě studentů vysokých škol v Bratislavě a Praze. Lucia Gašparovičová vytvořila studie k brožím složené z mnoha segmentů položených na sobě a tvořících zajímavou vrstevnatou strukturu. Hanuš Lamr reagoval na přírodu Českého ráje, s níž se všichni seznámili během exkurze po Geoparku, a použil nasbírané přírodniny. Do sbírek muzea jsem z jeho díla vybral lité náramky se strukturou chodbiček lýkožrouta. Kateřinu Řečazáčovou zase inspirovala kresba zdejších achátů k vytvoření pěti

šperků, ve kterých se uplatňuje motiv nepravidelných soustředných linií. Přestože Aleši Johnovi připadlo právě ve dnech symposia řídit osazení obnovené Neptunovy kašny v Liberci (protože byl spolupracovníkem zesnulého sochaře Jiřího Nováka), dokázal se soustředit i na šperkařinu a vytvořil dvě robustní, designérsky čistě tvarované brože. Jak již mnohokrát zaznělo, každé symposium je svým způsobem neopakovatelné, přestože hlavní body programu, mimo jiné výstavy, putování po kraji, návštěva uměleckých škol, sklářského studia Zdeňka Lhotského nebo ateliéru Vratislava K. Nováka zůstávají. Šperky účastníků byly letos instalovány spolu s výstavou zkamenělých dřev a divák mohl porovnávat kreativitu přírody a člověka. Letošní symposium bylo také poznamenáno nostalgií, protože jsme již věděli, že se po deseti letech rozloučíme s dílnou ve vile Šárka, kterou opouští náš skvělý hostitel firma RSG Turnov, tedy Jiří Urban, Jiří Zakouřil a jejich pracovníci. Uzavřela se tak významná kapitola turnovských symposií a těžko budeme hledat lepší podmínky a srdečnější atmosféru, kterou ocenily desítky šperkařů z celého světa a za kterou se patří poděkovat. Ale kdo ví, možná právě tato změna posune turnovské symposium zase někam jinam nebo dál. **Miroslav Cogan**

Autor článku s účastníky letošního symposia.

TURNOV - MAŠKOVY ZAHRADY O DESET LET POZDĚJI ANEB EXPERIMENT V ARCHEOLOGII

Lokalita Turnov - Maškovy zahrady se těší více než sto let zájmu archeologů. Nestorům české archeologie a regionalistiky prof. J. V. Šimákovi a K. Buchtelovi vděčíme za objev vůbec té nejstarší osady na Turnovsku. Šlo o sídliště ze starší fáze kultury s lineární keramikou (mladší doba kamenná neolit, 6. - 5. tisíciletí př. n. l.). Dalšími nálezy bylo prokázáno osídlení i v dalších obdobích pravěku – v pozdní době kamenné (4./3. tisíciletí př. n. l.), a dále v širokém časovém intervalu mladší doby bronzové až závěru starší doby železné (12. - 6./5. stol. př. n. l.).

Bohužel další archeologický výzkum se zde uskutečnil až v posledním desetiletí 20. století, přestože zde probíhala poměrně mohutná stavební aktivita.

Na podzim roku 1995 proběhla záchranná akce v souvislosti se stavbou areálu Technických služeb města Turnova. O tři roky později na podzim a v zimě 1998 jsme zkoumali prostor pro stavbu samoobslužné prodejny Discount Plus. Od června 2000 do srpna 2001 v Maškových zahradách provedlo archeologické oddělení turnovského muzea dosud nejrozsáhlejší archeologický výzkum v oblasti Pojizeří, který předcházela velkorysému, leč dosud neuskutečněnému podnikatelskému záměru - projektu sportovního areálu, financovanému s podporou Nadace B. J. Horáčka. V pořadí poslední záchranná akce se uskutečnila na jaře roku 2009 při stavbě okružní křižovatky.

Nejvíce informací o vývoji aktivit v období pravěku a raném středověku (od 10 tisíc př. n. l. – do 8. stol. n. l.) v této významné archeologic-

ké lokalitě jsme získali z výzkumných sezon 2000 a 2001. Terénní archeologický výzkum zde proběhl na více než šestihektarové ploše. Dále pak následovalo laboratorní ošetření získaných artefaktů a ekofaktů, konzervace a restaurování keramických zlomků i kovových předmětů, první i druhý stupeň muzejní evidence, široké spektrum přírodovědných analýz od geologického průzkumu, přes výzkum pedologický, paleobotanický až po radiokarbonové datování. Samotné odborné vyhodnocení obrovského nálezového fondu z Maškových zahrad zabralo zbývajících léta prvního deseti-

letí nového milénia a bude pokračovat i nadále. Celková nálezová zpráva čítá přes devět tisíc stran. Na základě studia nálezové situace i nálezového inventáře z archeologických výzkumů v Maškových zahradách vznikly dvě diplomové a tři habilitační vědecké práce. V současnosti pak vzniká další doktorská disertační práce.

Z naznačeného přehledu je tedy zřejmé, že terénní výzkum představuje pouhý zlomek z celkového objemu práce, kterou je třeba věnovat komplexnímu vyhodnocení poznatků o činnosti našich předků. Stavebníci totiž zpravidla vidí pouze tu první etapu archeologického výzkumu. Tu, která je pro ně „nejotravnější“ a paradoxně trvá nejkratší dobu. Další, v pravdě mravenčí práce, je zrakům veřejnosti skryta. Proto bychom chtěli nechat návštěvníky nahlédnout trochu pod pokličku naší práce.

Návštěvníci uvidí nejenom restaurované archeologické nálezy, ale určitě je zaujmou i tři prostorové modely pravěkých vesnic, jejichž pozůstatky jsme v Maškových zahradách při záchranných výzkumech prozkoumali. Mezi další návštěvnícké „taháky“ budou patřit i nároží staveb z mladší doby kamenné, mladší doby bronzové a doby římské, která budou v měřítku 1:1 zrekonstruována přímo v prostorách galerie. Budou zde prezentovány všechny důležité technologie staveb nadzemních

dřevěných konstrukcí, které byly v pravěku na našem území užívány. Dále se návštěvníci mohou těšit na speciální keramickou pec pro výpal velkých hliněných zásobnic. V rámci výstavy budou v jednotlivých měsících probíhat dílny pro děti i studenty, které budou zaměřeny na různé pravěké technologie – na výrobu štípaných a broušených kamenných nástrojů i na výrobu keramických nádob. Tento program doplní ještě cyklus přednášek věnovaných nejstarším dějinám našeho regionu a komentované prohlídky.

Výstava v galerii muzea potrvá do konce ledna příštího roku.

Jan Prostředník, Richard Thér

BARVY
specializovaná prodejna

*Nabízíme veškerý sortiment barev k použití
v interiérech i exteriérech, autolaky, lazury ad.*

ul. Studentská čp. 1727 • tel./fax: 481 321 180 • 602 364 436
www.barvyturnov.cz • e-mail: info@barvyturnov.cz

DRINGS

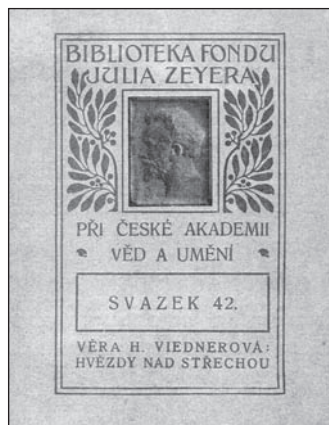
poradenství * software * hardware

Výpočetní technika - kousek od muzea!

- Počítače, příslušenství, digi-fotoaparáty, audiotechnika
- to všechno můžete zakoupit ve Skálově ulici 66
(otevřeno ve všední dny od 13.30 do 17.30 hodin)
- Objednávat můžete i v pohodlí domova nebo kanceláře
- využijte e-shop na stránkách www.drings.cz

ZE SBÍREK MUZEA: V. H. VIEDNEROVÁ – ZAPOMENUTÁ BÁSNÍŘKA

Když v roce 2003 vyšla publikace Turnovský pantheon, věnovaná turnovským osobnostem pochovaným na turnovském Mariánském hřbitově, byl text u jména Věra Viednerová jedním z těch nejstručnějších. Od té doby se situace zcela změnila. Do našich archivních sbírek – osobních fondů – přibýlo několik stránek. Především kopie rodného a úmrtního listu básničky Věry Hany Viednerové, rozené Junové, dcery továrníka, rodačky

z nedalekých Břehů (nar. 1. března 1903). Byla manželkou lékárníka Viednera, za kterého se provdala už v 16 letech, matkou dcery a po tragické smrti manžela od svých čtyřřidvaceti let vdovou. V roce 1930 našla místo v tiskovém oddělení Československého rozhlasu. Pozoruhodné bylo její jazykové vzdělání – překládala soudobé francouzské autory psychologických a dobrodružných románů, povídky z němčiny, angličtiny a italštiny. Možná, že právě přátelství se spisovatelem Janem Wenigem a F. X. Svobodou, kteří nad ní jako autorkou drželi ochrannou ruku, ji přivedlo k vlastní literární tvorbě. Její povídkové milostné příběhy plné lásky a nevěry situované na Turnovsko znali jen čtenáři soudobých českých časopisů. První samostatné básnické sbírky se autorka dočkala v roce 1930. Vyšla pod názvem Hvězdy nad střechou a pozornému čtenáři jistě neušla inspirace poezií Wolkerovou. Možná i proto, že i ona sama byla stížena tuberkuló-

zou. Vlastní osud těžce nemocného člověka poznamenal verše její druhé, už předsmrtné sbírky, nazvané Odkud a kam? (vyšla r. 1941). Vzpomínkové, zádušné verše s návraty do rodného kraje s častým motivem smrti, umírání a loučení. S rodným krajem udržovala Věra Viednerová kontakt po celý život, její velkou přítelkyní byla jiná turnovská básnička Marie Vítězslava Ježková. Posmrtně vyšel V. Viednerové třetí titul – Milovaný život, autobiografický románový debut, ve kterém formou zápisků určitých dceří rekapitulovala s předtuchou blížící se smrti svůj vlastní život. Básnické sbírky Hvězdy nad střechou a Odkud a kam? tvoří jednu z posledních zajímavých přírůstků do našeho fondu regionální literatury. Věra Hana Viednerová zemřela v Praze 29. ledna 1942 v pouhých 39 letech a její pozůstatky jsou uloženy v rodinném hrobě na turnovském Mariánském hřbitově (oddělení D/18).

Jitka Petrušková

Hledáme zájemce o muzejní kroužky

Kroužek Malý muzejník spojuje klíčové dovednosti a znalosti archeologa, mineraloga a kurátora. Děti budou zábavnou formou vedeny ke zvědavosti, bádání, zkušenostem a informacím, které každý malý muzejník pro svůj průzkum doma za gaučem a v přírodě potřebuje.

V kroužku Malý archeolog se děti budou zabývat různými obory archeologie teoretickou i praktickou formou.

Tak vzhůru do toho, jde se hledat, konzervovat, archivovat, vystavovat!

Kroužek bude tvořit skupina maximálně 10 osob. Zájemci se mohou hlásit v muzeu u Mgr. Terezy Nemethové nebo na e-mailu: kamenarskydum@muzeum-turnov.cz.

STALO SE PŘED STO LETY: PODZIM 1910

U Svěrácké brány, v uličce k Podkostelnímu mlýnu, vysázel turnovský okrašlovací spolek na okrasu tohoto místa stromoví a různé keře. Bohužel je pak tento kout často využíván kolemjdoucími jako náhrada za veřejné WC. * Akademický malíř Jan Proušek prodal Františka a Čeňku Jahodovýmům dům č. p. 2 na náměstí za 63.000 K, ponechal si právo výměnku (dva pokoje). * 4. října se konala slavnost svěcení nové přístavby k budově c. k. odborné školy císaře a krále Františka Josefa I (šperkařská škola). Ráno se sloužila mše na oslavu panovníkových jmenin v chrámu Panny Marie, poté následoval společný průvod ke školní budově. Když průvod došel na místo, vstoupilo duchovenstvo do vestibulu, kde byl připraven stůl, na němž byl uprostřed hořících svíci kříž. Po církevním aktu byly vysvěceny veškeré místnosti biskupským vikářem Janem Tyřchtrem.

* Na přelomu října a listopadu mohli diváci v Turnově obdivovat velký královský Elektro-Biograf pana Šíra, největší biograf svého druhu na venkově, který uvedl „představení elektrického divadla živých fotografií“, které návštěvníky údajně plně uspokojilo. * Městská spořitelna má v plánu vystavět

na pozemku v blízkosti zastávky dráhy Jičín – Rovensko – Turnov (dnešní Turnov-město) 14 rodinných domků pod vedením stavitele Salače, které bude nabízet dále k prodeji. * Lipové stromofadí od sokolovny až k vojenské nemocnici (kasárnám) má být částečně vykáčeno. * Řeší se pro a proti výběru stavebního místa pro budovu reálky na Výšince. Kladem jistě je, že by se zde krásně vyjímal a celému městu dominovala, nevýhodou je školní budova na konci města, od okolní zástavby značně vzdálená a vydaná všanc větrům. Také žáci spěchající na poslední chvíli do školy, by se mohli snadno „uhřát“

a onemocnět. V blízkosti plánované školní budovy se také nachází v análech blíže nespecifikovaná „místnost“, která by byla na škodu mravopověstnosti školní mládeže. Plánovanou výstavbu nakonec tak jako tak přerušila Světová válka a ke stavbě došlo až dlouho po jejím skončení (v letech 1929 - 1930). * Stoupá cena masa, které se ve velkém dováží z Argentiny. Pro představu o cenách masa uvedme, že kilo masa dovezeného lodí z Argentiny do Terstu stojí asi 58 až 66 haléřů. Než se ovšem dostane do Vídně, Brna či Prahy stoupne jeho cena na neuvěřitelných 130 až 160 haléřů! „Zakletá země!“ stěžuje

si autor této statistiky. „Dovezete do ní zlato a promění se v kameň, dovezete do ní maso za babku a ihned stoupne v ní na báječnou cenu.“ * 20. listopadu zemřel ruský spisovatel Lev Nikolajevič Tolstoj. * Na konci listopadu napadlo velké množství sněhu a ulice města se ve večerních hodinách proměňovaly v sánkařské dráhy. V dnešních ulicích Antonína Dvořáka a Markově ulici jezdili chlapi v takovém množství, že se zde nedalo často ani chodit. Odpovědné úřady byly upozorňovány, aby tuto činnost v ulicích zakázaly a „sportovce“ vykázaly do patřičných míst.

* Stejně se s napadaným sněhem potýkaly majitelé domů, kteří byli nabádáni, aby prostranství před domy ve svém vlastním zájmu náležitě posypali pískem. * 20. listopadu zahynul umělec prof. Beneš Knüpfer, rodák z Frýdštejna u Turnova. Cestoval na parníku William plujícího z Rieky. V noci na 20. listopadu se vrhl nikým nepozorován přes palubu a utonul. Sice po sobě zanechal dopis na rozloučenou, ale nechtěl uvést důvod sebevraždy. * 4. prosince byl na návrh městské rady jmenován říšský a zemský poslanec JUDr. Karel Kramář čestným měšťanem města Turnova.

David Marek

MUZEUM ČESKÉHO RÁJE: PODZIM - ZIMA 2010

GALERIE

* **14. října 2010 – 31. ledna 2011:** Turnov - Maškovy zahrady o deset let později...

VÝSTAVNÍ SÁL - 3. PATRO

* **16. září – 31. října:** Země na obzoru – studio Cave Canem představuje obrazy a skleněné objekty.

* **11. listopadu 2010 – 31. ledna 2011:** Biblický příběh.

AKCE V MUZEU ČESKÉHO RÁJE

* **4. prosince:** Advent v Muzeu – Vánoční představení v podání souboru Nisanka zakončen návštěvou Barborky.

KAMENÁŘSKÝ DŮM

* **23. září – 21. října:** Expedice Nepál, putovní výstavy 3. ročníku expedice.

* **2. prosince:** Český ráj J. V. Scheybala - slavnostní otevření nové expozice.

* **10. – 12. prosince:** Vánoční dílna pro veřejnost - Svaté obrázky

– technika malování na sklo.

DLASKŮV STATEK V DOLÁNKÁCH U TURNOVA

* **1. - 30. prosince:** Štědrovnice, pletence, vrkoče - Vánoce na statku tak, jak je připravovaly naše babičky. Stálá expozice Dlaskova statku doplněná o vánoční realie.

FOTOOHLÉDNUTÍ ZA AKTIVITAMI MUZEA V LÉTĚ 2010

První snímek vlevo byl pořízen při červnové svatojánské noci na Dlaskově statku. Obrázek uprostřed je z mezinárodního šperkařského sympozia - Francisca Kweitel (Argentina) a Hanuš Lamr (ČR). Snímek vpravo je z otevření Kamenářského domu, ředitelka muzea provází náměstkyni hejtmana Lidii Vajnerovou.

Na snímku vlevo je málem zapomenutá vernisáž výstavy Země na obzoru, která proběhla současně s otevřením Kamenářského domu. Na druhé fotografii je tvůrce repliky koruny říšských císařů Jiří Urban (koruna byla k vidění v září na týden v muzeu). Urban pracuje i na replice koruny Svatováclavské (vpravo).

NAVŠTIVTE NÁŠ MUZEJNÍ OBCHOD

- * široká nabídka drahokamů z celého světa
- * šperky z českých granátů i dalších drahokamů
- * šperky ze zlata, stříbra, chirurgické oceli
- * šperky z originální skelné kompozice
- * repliky historického skla
- * upomínkové předměty, mapy a publikace

Muzeum Českého ráje, Skálova 71, Turnov, přízemí před pokladnou

Otevírací doba obchodu:

Út - Pá 9.00 – 16.00

So - Ne 9.00 – 12.00; 13.00 – 16.00

Muzejní čtvrtletník. Vydává Muzeum Českého ráje v Turnově, Skálova 71, 511 01 Turnov, tel. 481 322 106, fax: 481 325 277, e-mail: mail@muzeum-turnov.cz. Vydávání povoleno MK ČR - E 15658 (ISSN: 1801-4054). Odpovědná redaktorka Mgr. Alžběta Kulíšková, tel. 481 322 106. Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o., Svobodova 1431, Turnov, tel. 481 319 411, 481 319 139, fax 481 322 097, e-mail: tiskarna@unipress.cz, sazba vydavatel, grafická úprava Pavel Charousek. Pokud se vám náš časopis líbí, můžete využít i možnosti nechat si jeho jednotlivá čísla zasílat poštou. Své požadavky zasílejte na adresu Muzea Českého ráje nebo na e-mail: kuliskova@muzeum-turnov.cz. Uzávěrka tohoto čísla byla 27. září 2010.